

Study and analysis of the efficiency of the government from the point of view of the candidates of the republic presidential election: A case study of the debates on June 5, 2024

Mohammad Faghiri¹

Abstract

Government efficiency includes two scientific terms: efficacy and efficiency, in which the philosophical perspective and governance system are usually considered, for example, the type of view, absolute or constitutional, authoritarian or democratic, scientific or non-scientific approach, and the method of planning and management become important. Also, the presence of civil institutions, centralization, and reduction of bureaucracy can affect efficiency. The realistic and scientific approach, and the mission and performance of the government in the political, economic, cultural, and educational fields are also important in this regard. The duties and authorities of the government, the method of accountability, the level of responsibility, and how to monitor it are other categories of efficiency. Efficiency is the ability of a political system to achieve goals and solve problems, and efficacy is the optimal use of resources and greater productivity in achieving the goals. Effectiveness is the degree of achievement of predetermined goals and it is the result of system performance. Efficiency is the basis of the government's authority and legitimacy and is associated with various components and indicators such as dialogue, democracy, freedom, law, transparency, accountability, coping with corruption, scientific approach, wisdom, balance, etc. The present research aims to explain the concept of making the government more efficient in the 2024 presidential election debates from the perspective of the candidates. The sample size includes 21568 words, which is equal to the statistical population. The research method is mixed and the data has been analyzed qualitatively and quantitatively. The findings show that the candidates presented a wide range of variables as efficiency indicators and they differed from each other in their attitude and perspective and in some cases had tension and conflict with each other.

Key words: Efficacy, efficiency, government, perspective, indicator, candidate, debate.

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳.
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

---

1 - Assistant Professor Farhangian University, Tehran, Iran
mohammadfaghiri52@gmail.com

بررسی و تحلیل کارآمدسازی دولت از دیدگاه کاندیداهای انتخابات ریاست جمهوری: بررسی موردی مناظرات ۵ تیر ۱۴۰۳

محمد فقیری^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۲۲

چکیده:

کارآمدسازی دولت شامل دو اصطلاح علمی کارایی و کارآمدی است که در آن دیدگاه فلسفی و نظام حکمرانی معمولاً مورد توجه قرار می‌گیرد، برای مثال، نوع نگاه مطلقه یا مشروطه، اقتدارگرایانه یا دموکراتیک، رویکرد علمی و غیرعلمی و شیوه برنامه‌ریزی و مدیریت اهمیت پیدا می‌کند. همچنین حضور نهادهای مدنی، تمرکززدایی و کاهش بوروکراسی می‌تواند بر کارآمدسازی تأثیرگذار باشد. رویکرد واقع‌گرایانه و علم‌گرایی و مأموریت و عملکرد دولت در زمینه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی نیز در این راستا دارای اهمیت است. وظایف و اختیارات دولت و شیوه پاسخگویی و میزان مسئولیت‌پذیری و چگونگی نظارت بر آن هم از مقولات دیگر کارآمدسازی است. کارآمدی توانایی یک نظام سیاسی برای دستیابی به اهداف و حل مشکلات و کارایی استفاده بهینه از منابع و بهره‌وری بیشتر در دست یافتن به اهداف است. اثربخشی نیز میزان دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده و نتیجه عملکرد سیستم است. کارآمدی مبنای اقتدار و مشروعیت دولت بوده و با مؤلفه‌ها و شاخص‌های مختلفی مثل گفتگو، دموکراسی، آزادی، قانون، شفافیت، پاسخگویی، مبارزه با فساد، رویکرد علمی، حکمت، تعادل و ... همراه است. پژوهش حاضر در صدد تبیین مفهوم کارآمدسازی دولت در مناظرات انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۳ از دیدگاه کاندیداها بوده است. حجم نمونه شامل ۲۱۵۶۸ واژه بوده که برابر با جامعه آماری است. روش پژوهش ترکیبی است و داده‌ها به صورت کیفی و کمی تحلیل شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که کاندیداها طیف وسیعی از متغیرها را به عنوان شاخص کارآمدی مطرح کرده و در نگرش و دیدگاه نیز با یکدیگر تفاوت و در مواردی با یکدیگر تنش و تضاد داشته‌اند.

واژه‌های کلیدی: کارایی، کارآمدی، دولت، دیدگاه، شاخص، کاندیدا، مناظره

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳.
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

۱ استادیار دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

کارآمدسازی شامل دو اصطلاح علمی کارایی^۱ و کارآمدی^۲ است که از نظر مؤلفه‌های معنایی نزدیکی بیشتری با کارآمدی دارد. کارایی بیشتر به بازده و نتیجه مربوط است و کارآمدی به توانایی و قابلیت. موضوعات مختلفی در کارآمدسازی دولت ممکن است مطرح گردد؛ معمولاً دموکراسی، قانون، مشروعیت، مأموریت و عملکرد دولت بسیار مورد توجه است. همچنین دیدگاه دولت که اقتدارگرایانه است یا دموکراتیک، ایدئولوژیک است یا تغییرطلبانه، مشروطه است یا مطلقه؛ رویکردهایی که معمولاً نظام ساختار و سازوکار دولت را معین می‌کند. مواردی نیز مانند نظارت، حسابرسی، پاسخگویی، رضایت‌مندی و ... نیز مربوط به نظام مدیریتی دولت مربوط است که البته با دیدگاه و رویکرد نیز مرتبط است.

مسأله این پژوهش بررسی کارآمدسازی دولت از دیدگاه کاندیداهای انتخابات دوره چهاردهم ریاست جمهوری است. اینکه کاندیداهای چه برداشتی از کارآمدسازی دارند و آن را با چه شاخص‌هایی بیان می‌کنند و اندازه می‌گیرند، در اینجا قابل توجه است. همچنین مکاتب فکری که دیدگاه و رویکرد کاندیدا را بررسی می‌کند و مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی که هر کدام در این راستا بیان می‌کنند، قابل توجه است.

روش پژوهش ترکیبی یا کیفی کمی است و ابزار آن کدگذاری است که مؤلفه‌ها و کدهای سخنان هر کاندیدا غربال شده است. جامعه آماری پیکره کلی مناظره نیز شامل ۲۱۵۶۸ واژه بوده و تمام سخنان هر کاندیدا در بر می‌گیرد و با حجم نمونه نیز برابر است.

هدف کلی بررسی و تحلیل دیدگاه کاندیداهای در ارتباط با کارآمدسازی دولت است و اهداف عینی آن نیز عبارتند از:

- بررسی نگرش کاندیداهای در راستای کارآمدسازی
- بررسی مؤلفه‌ها و شاخص‌های هر کاندیدا در ارتباط با کارآمدسازی

۱- پیشینه پژوهش

پرداختن به مقوله کارآمدسازی که شامل مواردی مانند کارآیی، کارآمدی، اثربخشی و ... است، در پژوهش‌های مختلف می‌تواند نه تنها نگرش‌های مختلف را بازنماید، بلکه مؤلفه‌ها و شاخص‌های مختلف را نیز به ما نشان دهد. از این‌رو، بررسی پیشینه آن می‌تواند در این راستا رهگشا باشد.

عبدالحسین زاده و همکاران (۱۴۰۲) در سنجش کارآمدی دولت روحانی، کارآمدی را میزان توفیق دولت برای رسیدن به اهداف مشخص و میزان اثربخشی آن از طریق نهادهای مختلف و سازوکارهای گوناگون می‌دانند. پرسش اصلی آنان این است که بر اساس دو شاخص حاکمیت قانون و مشروعیت، دولت روحانی از چه وضعیتی برخوردار بوده است. یافته‌ها و نتایج آنان بیانگر این نکته است که در مجموع حاکمیت قانون در دولت مذکور در وضعیت قرمز قرار داشته است. مشروعیت دولت وی نیز به واسطه عملکرد ضعیف مدیریتی دولت و نوع مواجهه با اعتراضات در ۹۶ تا ۹۸ به مرحله بی‌تفاوتی نسبت به مسائل سیاسی کشور به ویژه مشارکت در انتخابات رسیدند. تلاش‌های مجدد دولت در این زمینه نیز با ناکامی مواجهه بوده است.

دین‌پرستی (۱۴۰۱) به بررسی روند تغییرات اندازه دولت در ایران و تحلیل آن از منظر کارآمدی با کشورهای پیشرو اقتصادی پرداخته است. یافته‌های وی نشان داده که اندازه دولت عمومی در ایران روندی کاهشی داشته و در وظایف حاکمیتی و تأمین کالاهای عمومی کوچک‌تر شده و در جهت کاهش تولید کالاهای خصوصی و تقویت عملکرد تنظیمی دولت و تأمین کالای عمومی سیر کرده است. عدم رشد دولت نیز به علت انحصار منابع خود آن بوده و دولت بیشتر در جهت کوچک‌سازی سیر کرده است. چارچوب مفهومی پژوهش مذکور بر این استوار است که دولت می‌تواند به چهار شیوه در فعالیت‌های بازار مداخله کند: «وضع مقررات و تنظیم‌گری، تأمین مالی با مداخله غیرمستقیم در سازوکار بازار، عرضه دولتی پرداخت‌های انتقالی درآمدی با آثار غیرمستقیم مالی».

یوسفی راد (۱۴۰۰) در ارتباط با کارآمدسازی دولت در ایران، به موضوعات زیرساختی و روساختی می‌پردازد و بر این باور است که اگر خردورزی‌های تعادل‌گرایانه صورت نگیرد، نظام جمهوری اسلامی دچار ضعف در ارائه عملکرد مناسب و شایسته و ناتوانی در اهداف و مأموریت‌های خود می‌گردد و در دو بعد اسلامیت و ایرانی‌ت نمی‌تواند

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳،
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

الگوی تمدن‌سازی قرار گیرد. در این ارتباط، سه دسته پرسش مطرح گردیده که مربوط به زیرساخت معرفت‌شناسانه و انسان‌شناسانه مثل رابطه نظر و عمل، دین و عقل، آرمان و روش، توازن حق و تکلیف، منافع ملی و مصالح ارزشی انقلابی و... است. در این راستا وی به نگاه علمی و تخصصی به مدیریت کشور، فرهنگ گفتگو، حاکمیت قانون عدالت‌محور، کارشناسی عالمانه و تخصصی و ... سخن گفته است.

در پژوهش مذکور، پرسش‌های راهبردی مربوط به سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری، رضایت‌مندی مردم، نقد و اصلاح حال و گذشته و نظارت و دیگر نقش‌های دولت مطرح شده است که در نتیجه دولت از روزمرگی و خلاء برنامه‌ریزی منسجم و سیستمی دور شده و از کارآمدی بیشتری برخوردار گردد. یوسفی راد بر حکمت، تعادل و اعتدال مدنی تأکید می‌کند و آن را عامل رفع تعارضات، تضادها و تناقضات می‌داند که در پیش‌گیری از ناکارآمدی دولت و شکوفایی استعدادها، رشد و ارتقاء افراد، جامعه و دولت و رضایت‌مندی مردم نقش مهمی ایفا می‌کند.

فرج‌زاده و همکاران (۱۴۰۰) در ارتباط تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر کارآمدی دولت با نقش واسطه‌ای کیفیت بورورکراسی پرداخته و می‌گویند که ایدئولوژی سیاسی بر کارآمدی دولت تأثیر منفی و بر کیفیت بورورکراسی تأثیر مثبت دارد که این خود بر کارآمدی دولت باز تأثیر منفی دارد. نویسندگان فوق به این رسیده که ایدئولوژی سیاسی و جهت‌گیری سیاسی اقتدارگرایانه، محافظه‌کارانه، دموکراتیک و تغییرطلبانه بر کارآمدی دولت تأثیرگذار است. بدین منظور باید فرهنگ‌سازی صورت گیرد که افراد با ایدئولوژی‌های متفاوت در کنار هم زندگی کنند و به وظایف خود عمل نمایند. مسئولان نیز معیارهای آموزش، شایستگی و تجربه را مد نظر قرار دهند.

قبادی (۱۳۹۹) در بررسی عوامل و موانع مؤثر بر نقش‌آفرینی نهادهای مدنی در کارآمدی دولت جمهوری اسلامی ایران، بر این باور است که نهادهای مدنی نقش مهمی در کارآمدی دولت دارد اما این امر مستلزم شناخت عوامل و موانع آن با توجه به نقش‌آفرینی فعالان نهادهای مدنی است. وی مهم‌ترین عامل را خود دولت می‌داند اما می‌گوید دولت علاقه‌ای به ایفای نقش مؤثر نهادهای مدنی ندارد و حتی موانع دولت در این مسیر بیشتر بوده که خود نشان‌دهنده نوعی بی‌اعتمادی و بدبینی دولت به نهادهای مدنی است. قبادی رابطه کارآمدی و نهادهای مدنی را نسبی می‌داند که به عوامل متعددی گره خورده است، مثل زمان، مکان، موضوع، موقعیت، محور، شخص، نهاد

مدنی و قوای سه‌گانه که متغیرهای مهمی در کارآمدی دولت ایجاد می‌کند.

صبوری (۱۳۹۸) در بررسی رویکرد اعتدالی در سیاست خارجی در دولت دوازدهم گفته است که این مفهوم بیشتر انتزاعی و غیرعملی، ناممکن و ناکارآمد بوده است و با افول و بی‌رمق شدن این رویکرد، روند سیاست خارجی و راهبردهای امنیتی مجدداً به تنگنای امنیتی مبتلا شده و با تنش‌های بیشتری در عرصه بین‌المللی روبرو بوده است؛ در مسأله برجام پس از خروج دونالد ترامپ، وضعیت وخیم‌تر شده و تحریم‌های یک‌جانبه بیشتری وضع گردیده است. همچنین تداوم درگیری در سوریه و سایر چالش‌های منطقه‌ای مثل درگیری با عربستان از نتایج دیگر نبود سیاست اعتدال بوده است. از اینرو در سیاست خارجی و روابط منطقه‌ای دولت دوازدهم امیدی به کارآمدی دولت در عرصه سیاست اعتدال‌گرایانه باقی نمانده است.

حقیقی و همکاران (۱۳۹۷) در تبیین مقوله کارآمدی می‌گویند کارآمدی نیاز به‌کارگیری مؤلفه‌هایی از قبیل حاکمیت قانون، آزادی مطبوعات، شفافیت، مقررات‌گذاری، انضباط اداری و مالی، مبارزه با فساد، ابزارمندی، ایجاد ساختارهای نظارتی، حسابرسی و پاسخگویی و ... است که با کاربست آن جرائم و تخلفات کاهش می‌یابد و با نادیده گرفتن آنها، اهداف مورد نظر تحقق پیدا نمی‌کند. به نظر آنان رابطه کارآمدی دولت و نظارت کاراً رابطه‌ای دوسویه وجود دارد؛ یعنی اگر دولت کارآمد باشد، منجر به نظارت کاراً خواهد شد و برعکس؛ نتیجه نظارت کاراً نیز تحقق دولت کارآمد است. فلسفه وجودی نظارت نیز اصلاح و بهبود عملکرد است که کیفیت مطلوب مدیریت و استفاده بهینه از امکانات و در نتیجه آبادی و توسعه کشور را به دنبال دارد. در نتیجه دولتی بدون فساد یا با حداقل فساد می‌تواند به وجود آید.

عطار و کمالی‌زاده (۱۳۹۶) به جستجوی شاخص‌های قابل اتکا برای کارآمدی دولت از منظر علوم سیاسی پرداخته‌اند و ظرفیت‌های ششگانه «انحصار مشروع کاربرد زور، استخراجی، شکل دادن به هویت ملی، تنظیمی، حفظ انسجام درونی و بازتوزیعی» را مطرح کرده و آنها را وظایف یا اختیارات مرسوم دولت نیز به شمار آورده‌اند. در صورتی که دولتی از شاخص‌های فوق برخوردار باشد، مشروعیت آن بالا است و برعکس و اگر دولتی هیچکدام از آنها را دارا نباشد، ورشکسته تلقی می‌شود. کارآمدی علاوه بر تقارن‌های فراوان با فهم اقتصادی و مدیریتی، به واسطه پیوند با مفهوم کلیدی «قدرت» در علوم سیاسی و

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳.
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

جایگاه دولت با تأکید بر وظایف، اختیارات و توانمندی‌ها از یکسو و انتظارات از آن از سوی دیگر، نزدیک‌ترین و کاربردی‌ترین برداشت از مفهوم کارآمدی در علوم سیاسی است که می‌تواند مبنایی قابل وثوق برای این امر باشد. بدین طریق می‌توان از طریق شاخص‌های مذکور تصویر نسبتاً شفاف و دقیقی از نحوه و میزان عملکرد یک دولت دست یافت و به بررسی و مقایسه وضعیت حال و گذشته آن با سایر دولت‌ها پرداخت.

معلمی (۱۳۹۶) در ارتباط با تأثیر توانمندی و کارآمدی دولت‌های محلی بر اجرای سیاست تمرکززدایی بر این باور است که امروزه بسیاری از دولت از تمرکززدایی به عنوان روشی برای بهبود عملکرد بخش عمومی استفاده می‌کنند تا به رفاه، کارایی اقتصادی و رشد اقتصادی بیشتر بینجامد. وی در این پژوهش به بررسی واگذاری اختیارات به دولت‌های محلی پرداخته و نشان می‌دهد «عواملی همچون سطح دموکراسی، میزان به‌کارگیری نیروی انسانی متخصص و میزان دستیابی به اطلاعات راجع به نیازهای افراد ساکن در هر بخش، بر شناخت دولت‌ها از ارجحیت‌های جامعه تأثیرگذار است». او بر این باور است اگر توانمندی و کارآمدی دولت‌های محلی افزایش یابد، شناخت دولت از سلیق و خواسته‌های مردم بیشتر می‌شود و دولت بهتر می‌تواند از امکانات و منابع خود در جهت برآوردن خواسته‌های جامعه استفاده کند. بدین ترتیب دموکراسی و شایسته‌سالاری بیشتر می‌تواند نهادینه شود.

پرچمی و جلالی (۱۳۹۵) که به بررسی عوامل مؤثر بر کارآمدی سیاسی دولت‌ها در منطقه غرب آسیا پرداخته‌اند، آن را موجب کارآمدی نظام اجتماعی و اقتصادی و دستیابی جامعه به رفاه و در نهایت رضایت اعضای آن می‌دانند. یافته‌های آنان نشان داده که کنترل فساد و کیفیت مقررات در کشورهای منطقه دو شرط اصلی و ضروری برای حصول کارآمدی سیاسی است که عامل اول از وزن و اهمیت بیشتری برخوردار است. همچنین آنان ثبات سیاسی و حاکمیت قانون را دو عامل مؤثر بر کارآمدی سیاسی دانسته‌اند. نتایج تحقیق آنها بیانگر آن است که دولت‌ها به منظور افزایش کارآمدی سیاسی می‌بایست به دنبال کاهش فساد در میان مقامات دولتی، بین دولت و تجارت داخلی، بین دولت و شرکت‌های خارجی و بی‌اعتمادی عمومی به سیاست‌مداران باشند

بر اساس نتایج این تحقیق، دولت برای ایجاد کارآمدی باید مانع گسترش فساد و استفاده از قدرت در جهت منافع خصوصی شود و اقداماتی

در زمینه کاهش فساد انجام دهد. عامل دیگر نیز افزایش کیفیت مقررات است که در این ارتباط باید قیمت‌ها کنترل شود، تعرفه‌ها عادلانه باشد، شرایط شروع یک کسب و کار جدید در جامعه تسهیل شود، مالیات‌های تبعیض‌آمیز حذف شود و کارآیی مالیاتی افزایش یابد. بدین ترتیب زمینه کارآمدی دولت و پاسخگویی به نیازهای جامعه فراهم شده و از این طریق مشروعیت نظام سیاسی نیز افزایش خواهد یافت.

اخوان کاظمی (۱۳۸۴) در مقاله ایران و چالش کارآمدی، به بررسی برخی ناکارآمدی‌ها در بدنه مدیریتی کشور می‌پردازد و به دنبال کشف مفاهیم نظری و عملی، شاخص‌ها و راهکارهای کارآمدی در نظام سیاسی ایران بوده است. وی کارآمدی را در گرو کسب هدف‌های تعیین شده و رسیدن به آن اهداف می‌داند. او بر این باور است که کارآمدی در نظام دینی و اسلامی فراتر از اهداف مادی و زودگذر است، بلکه ابعاد معنوی و شرافت و کرامت انسانی را نیز شامل می‌شود.

کاظمی نیز می‌گوید شاخص‌سازی برای مفهوم کارآمدی یک مفهوم قطعی نیست و بر حسب مقتضیات زمانی و مکانی و تحولات عرصه‌های مختلف تغییرپذیر است و الگوی توسعه هر کشوری مخصوص خودش است. او بیشتر رویکردی دینی و اسلامی به قضیه کارآمدی دارد، در عین حال استفاده از نظریات علم مدیریت و توسعه را جهت افزایش کارآمدی نظام راهگشا می‌داند. برای مثال، می‌توان بر اساس نظریه کارکردگرایی ساختاری سیستمی، عوامل مخمل را شناسایی کرد یا بر حسب نظریه بحران، به تقابل با عوامل ایجاد بحران در نظام سیاسی پرداخت.

نوآوری این پژوهش در آن است که با استفاده از کدگذاری و تحلیل محتوا، کارآمدسازی را در سخنان هر کاندیدا تحلیل و روایت وی از آن تبیین شده است. در این راستا، دیدگاه هر کاندیدا توصیف شده و شاخص‌های مورد نظر وی استخراج گردیده و با هم مقایسه شده است.

۲- مبانی نظری

کارآمدسازی دولت را می‌توان به لحاظ نظری در دو مفهوم کارایی و کارآمدی تبیین کرد که از مهم‌ترین مفاهیم علوم مدیریت و اقتصاد است که از چند دهه پیش در عرصه سیاست به طور جدی مطرح شده است. کارایی به بازده عملی مربوط بوده و نتیجه‌بخش بودن یک طرح، برنامه یا سیاست را در بر می‌گیرد و کارآمدی بیانگر قابلیت و توانایی اداره کشور توسط مدیران و کارگزاران شایسته، ایفای بهینه کارویژه‌های

دولت و کسب حداکثر رضایتمندی مردم را شامل می‌شود.

تفاوت کارایی و کارآمدی آن است که اولی در به‌کارگیری و تخصیص منابع تولید و صرف حداقل هزینه و بهره‌برداری مناسب بوده دومی کسب اهداف معین به منظور دستیابی به رضایت مردم است. کارآمدی شایستگی در تأمین اهداف و کارایی شایستگی در بهره‌وری بهینه است (رضائیان، ۱۳۷۹: ۱۹).

کارآمدی بیانگر قابلیت و توانایی اداره کشور توسط مدیران و کارگزاران جامعه است که رضایت مردم را تأمین نماید. کارآمدی در واقع توانایی دولت در انجام وظایفش و تحقق نیازهای جامعه است که می‌توان آن را در شاخص‌هایی مانند استفاده مطلوب از منابع و عوامل موجود، سیاستگذاری و اقدام در جهت دستیابی به اهداف، استقلال از فشارهای سیاسی برای تدوین سیاست‌ها و اقدامات و توانایی دولت در اخذ تصمیم و اقدام قاطع در زمان تأمین نیازهای جامعه تبیین کرد (پرچمی و جلالی، ۱۳۹۵: ۱۱۸-۱۱۵).

دو اصطلاح مذکور در حوزه سیاست باعث مشروعیت و اقتدار یک دولت است. کارایی موجب مقبولیت و مشروعیت گردیده و آن را نیز تقویت می‌کند. کارآمدی نیز موجب مشروعیت‌یابی، بسط و گسترش پایگاه اجتماعی و برآوردن رضایتمندی مردم شده و مقبولیت اجتماعی و تثبیت موقعیت سیاسی را در پی دارد (اخوان کاظمی، ۱۳۸۴: ۲۰-۱۳).

عدالت و مشروعیت معیار و شاخص کارآمدی نظام سیاسی است. همچنین شاخص‌هایی مثل آزادی، عقلانیت و مشارکت سیاسی از موارد دیگر آن است. کارآمدی نیز متضمن پیشرفت سیاسی است و ویژگی اساسی نظام سیاسی به شمار می‌رود (نوروزی، ۱۳۶۴: ۶). البته مفهوم کارآمدی نسبی است و می‌تواند شامل مؤلفه‌ها و اجزای گوناگون باشد. مبنای مشروعیت دولت‌ها نیز دموکراسی و رأی اکثریت است. از طرفی دیگر، کارآمدی امری تکاملی است و به تدریج پدید می‌آید و نیاز برنامه‌ریزی است (همان: ۱۰۸).

کارآمدی و ناکارآمدی امری طبیعی است و ریشه در ابعاد اقتصادی-اجتماعی دارد و در جوامع سنتی و مدرن وجود داشته و نمونه‌های از همیاری، همکاری و سازگاری و رقابت، ستیز و ناسازگاری را می‌توان در هر دو مشاهده کرد (موسوی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۰). با این وجود، کارآمدی قابلیت و توانایی یک نظام اجتماعی در رسیدن به اهداف و حل مشکلات موجود است و هرچه یک نظام سیاسی بتواند بیشتر به

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳.
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

اهداف خود دست پیدا کند، کارآمدتر است (قیوم اصغری، ۱۳۹۵: ۲).

کارآمدی ناظر بر توانایی عملکردی دولت بوده و چندسطحی و چندبعدی است. در سطح عمومی شامل مواردی است که همه نظام‌های سیاسی از آن برخوردار باشند و در سطوح خاص می‌تواند مسائل امنیتی، تمامیت ارضی و ... را شامل شود. در مواردی مقولاتی مانند توانایی، اهداف، امکانات، موانع و جوامع ملاک و معیار کارآمدی است و در مواردی عملکرد نظام مورد بررسی قرار می‌گیرد (شفیعی و نیک‌بین، ۱۳۹۴: ۸۰-۷۵).

برخی مانند لیست کارآمدی را مقوله‌ای عینی و ابزاری و برخی نیز آن ذهنی و هنجاری پنداشته‌اند (کرامت، ۱۳۹۳: ۱۱۳). بنابراین نمی‌توان همیشه آن را به اندازه‌گیری کمی کاهش داد و گاه سنجش کیفی در تحلیل آن می‌تواند نقش ایفا کند. به هر حال می‌توان آن را محاسبه و تفسیر کرد و با مفاهیم دیگری مثل کارایی و اثربخشی همراه نمود و اگر حکومتی بتواند با صرف مقدار کمتری از منابع به اهداف مشخص دست پیدا کند، از کارایی بیشتری برخوردار است (واعظی و موسوی، ۱۳۹۱: ۹). اثربخشی نیز میزان دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده را گویند؛ در واقع اثربخشی شامل نتایج حاصل از عملکرد سیستم است. کارایی و اثربخشی نیز در پارادایم دولت مدرن، از ویژگی‌های اصلی نظام اداری و سیاسی محسوب می‌شوند (هیوز، ۱۳۸۰: ۷۵).

۳- یافته‌های پژوهش

در مناظره پنجم ریاست جمهوری سؤالات زیادی مطرح نشده؛ تنها یک سؤال با موضوع «کارآمدسازی دولت» و اقدامات و نتایج مطرح شده است: اگر شما به ریاست جمهوری برسید اولین اقدامتان چیست و در چه مدت به نتیجه خواهد رسید؟

نگارندگان سعی کرده‌اند سخنان هر کاندیدا غربال کرده و محورهای مهم و کدهای اصلی آن را در ارتباط با موضوع مذکور استخراج کنند. بدیهی است که هر کاندیدا در برخی موارد خارج از موضوع سخن بگوید یا اینکه از آن فراتر رود. به هر حال، دیدگاه و نحوه نگرش هر کدام به مقوله کارآمدسازی دولت در اینجا قابل توجه است و مؤلفه‌ها و مشخصه‌هایی که برای آن طرح می‌نماید. بدیهی است موضوع دموکراسی، قانون، شفافیت، نظارت، مبارزه با فساد، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، ثبات سیاسی، نگاه علمی و تخصصی، و ... می‌تواند به عنوان شاخص‌های بالقوه کارآمدسازی مورد توجه قرار

گیرد، گرچه موارد دیگری نیز ممکن است در پیکره زبانی سخنان کاندیداها نیز برجسته بنماید.

بررسی و تحلیل سخنان قاضی زاده هاشمی در ارتباط با کارآمدسازی دولت

محور سخنان قاضی زاده هاشمی در ۱۰ دقیقه اول

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳.
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

قاضی زاده در ۱۰ دقیقه اول میگوید مشکلات کشور باید به صورت ریشه‌ای حل شود و ۱۴ موضوع را برمی‌شمارد که افزایش نقش زنان در کشور بیشترین بسامد را دارا است. دومین موضوع فیلترینگ و اینترنت است و سومین توجه به وضعیت معیشتی دهک‌های پایین. او از موضوعات قابل توجه دیگری مثل حمایت از معلولین و تفریح و گردش مردم نیز نام می‌برد.

محور سخنان قاضی زاده هاشمی در ۱۰ دقیقه دوم

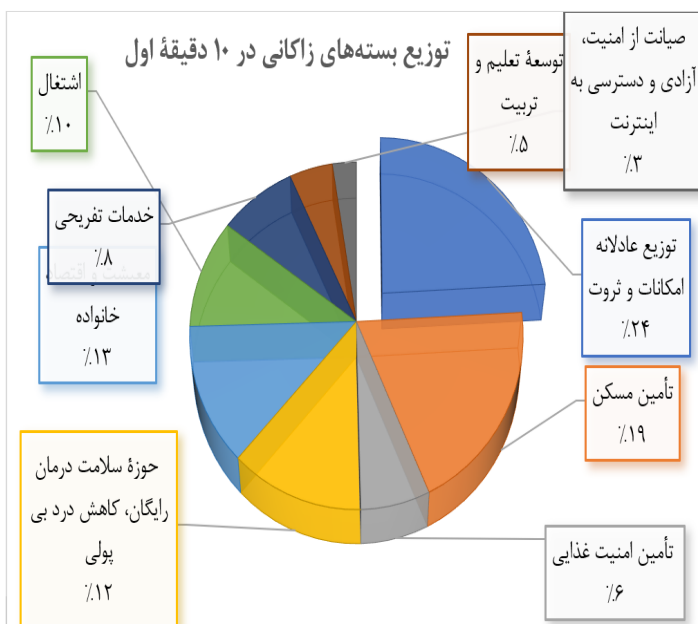

قاضی‌زاده در ۱۰ دقیقه دوم ادعا میکند ۱۰۰ مسأله روزمره مردم و ۱۰۰ راه حل برای آنها بر اساس داده کاوی پیدا کرده است که عناوین فوق شماری از آنها هستند. وی میگوید «بزرگ کردن سفره اقتصادمدان با مدیریت قوی، مهمترین برنامه ماست» بیشتر تمرکز او بر اصلاحات اقتصادی و جلوگیری از فساد، رانتخواری و تورم است.

قاضی‌زاده در جمع بندی «سیاست درهای باز برای ورود سرمایه ایرانیان خارج از ایران» را مطرح میکند و از «دیپلماسی بدون اتکا به کدخدا» سخن میگوید. از رسیدن به قله‌های افتخار حرف میزند و دفاع از حقوق اهل سنت و اقلیت‌ها. از دولت روحانی و اتفاقات و اقدامات زمان وی میگوید و آن را «دولت انهدام بورس، دولت مدیر نجومی‌خوار، دولت لاتاری ایران‌خودرو و سایپا، دولت نابودی ارزش پول ملی، دولت صفر کننده صادرات نفت خام» می‌نامند و به تندی از آن انتقاد میکنند.

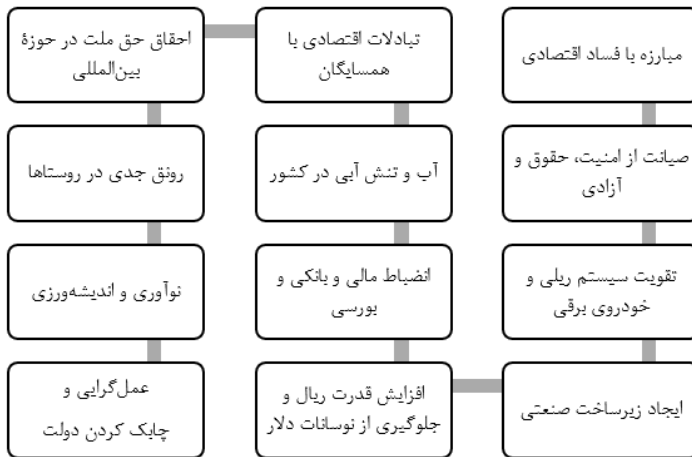
بررسی و تحلیل سخنان زاکانی در ارتباط با کارآمدسازی دولت

محور سخنان زاکانی در ۱۰ دقیقه □ اول

زاکانی در ۱۰ دقیقه اول بسته‌هایی معرفی می‌کند که مهم‌ترین آن توزیع عادلانه امکانات و ثروت است که شامل رفع نیازهای مردم، کاهش قیمت بنزین، پیشرفت و آبادانی و خلق ثروت با مشارکت مردم است. دومین بسته مهم وی مسکن بوده که برای نجات مردم از اجاره نشینی، حل مشکل مسکن در ۵ سال، ترمیم بافت‌های فرسوده و ساخت مسکن است. بسته مهم دیگر او معیشت و اقتصاد خانواده است که شامل یارانه طلایی ۲۰ میلیون تومانی در سال می‌شود.

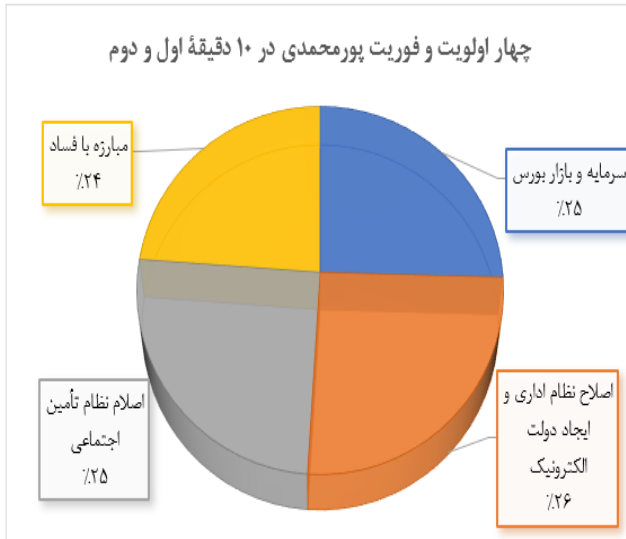
محور سخنان زاکانی در ۱۰ دقیقه دوم

زاکانی در ۱۰ دقیقه دوم به زیرساختها و اصلاحات توجه دارد و با نگاهی عملگرایانه می‌خواهد دولت را چابک سازد و اقدامات خاصی مثل انضباط مالی، بانکی و بررسی را اجرا کند. او به مسائل بین‌المللی و احقاق حقوق مردم و افزایش قیمت ریال و جلوگیری از نوسانات دلار نیز میاندیشد. زاکانی در جمع‌بندی از پیشرفت و استقلال کشور و عدم سازش با جهانخواران و عشق و دلتنگی نسبت به شهدا و راه آنها می‌گوید. می‌خواهد به جای رئیس‌جمهور، خادم‌جمهور باشد و سلاح مبارزه با بیعدالتی، فساد و تبعیض را هرگز زمین نگذارد.

بررسی و تحلیل سخنان پورمحمدی در ارتباط با کارآمدسازی دولت
محور سخنان پورمحمدی در ۱۰ دقیقه اول و دوم

چهار اولویت و فوریت پورمحمدی در ۱۰ دقیقه اول و دوم

پورمحمدی به چهار اولویت و فوریت دولت خود تقریباً با نسبت مساوی پرداخته است. وی سرمایه و بازار بورس را شاخص و داماسنج رشد اقتصادی و پیشرفت تولید میدانند. از طرفی دیگر معتقد است بدون دولت الکترونیک و هوش مصنوعی و ساختار نظام اداری معیوب همه چیز زمینگیر خواهد شد. او بر این باور است که نظام تأمین اجتماعی باید مستقل شود و مبارزه با فساد با شیوه‌های سنتی ممکن نیست بلکه باید پلیس مالی و پایگاه‌های مثل سازمان‌های مالیاتی؛ و سازمان‌های مبارزه با پولشویی شکل بگیرد.

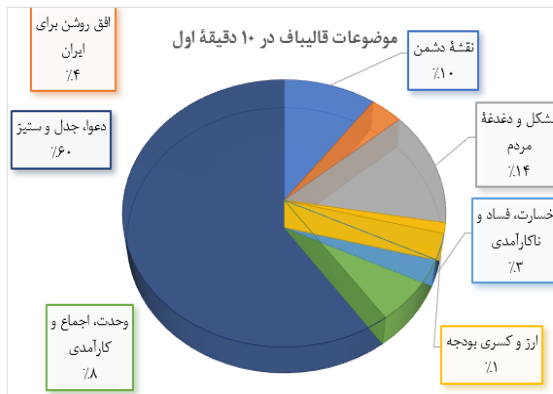
محور سخنان پورمحمدی در ۱۰ دقیقه اول و دوم

پورمحمدی ضمن تشریح و تبیین چهار اولویت و فوریت خود در ۱۰ دقیقه اول و دوم که به هم پیوسته ارائه کرده، میگوید گردش مالی افراد باید شفاف باشد که تنها با هوش مصنوعی و دولت الکترونیک ممکن است. او بر این باور است که با نظام اداری و بروکراسی معیوب بورس و اقتصاد زمینگیر میشود و باید پاسخگویی و حسابرسی شفاف ایجاد شود. همچنین بنگاههای تأمین اجتماعی که چهل درصد سرمایه دولت در آنها وجود دارد، مدیریت ثابت و مستقل پیدا کنند.

پورمحمدی در جمع‌بندی از ریاستی‌ری، دوگانگی و بلا تکلیفی انتقاد میکند و سخنانش را اینگونه به پایان میبرد: «دو پهلوگویی و ابهام‌سرایي تا کی؟ بالاخره حزب می‌خواهید یا نه؟ فراموشی سرنوشت جوانان آری یا نه، مهاجرت آری یا نه، بی‌حرمتی به زنان و دختران آری یا نه، شکستن حصر و تحریم ایران می‌خواهید یا نه؟ طبقه متوسط آری یا نه، سازمان‌های مردم‌نهاد آری یا نه، بازی موش و گربه فیلترینگ آری یا نه، شایسته‌سالاری یا باندبازی، مذاکره یا صندلی خالی، قرار یا فرار؟».

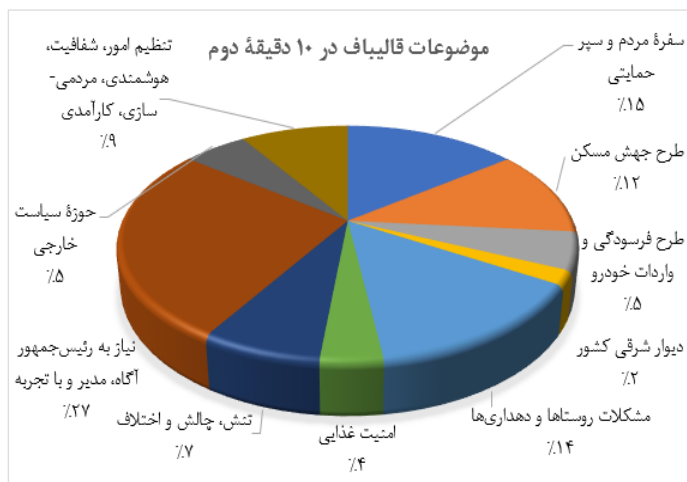
بررسی و تحلیل سخنان قالیباف در ارتباط با کارآمدسازی دولت محور سخنان قالیباف در ۱۰ دقیقه اول

در ۱۰ دقیقه اول، بیشترین توجه قالیباف به دعوا، جدل و ستیز و تنش است و در حین این جملات میگوید که میخواهد با مدیریت قوی و بدون بهانه‌جویی مشکل مردم را حل کند. بر این باور است که باید به جای تنش، گشایش ایجاد کنیم و مشکل مردم، دغدغه دوم ما نگردد.

وجود دشمن و نوع مواجهه با او برای وی مهم است. همچنین از ایجاد افقی روشن برای ایران، ارز و کسری بودجه و شناسایی ریشه خسارت و فساد و ناکارآمدی میگوید. بهطور خلاصه، گفتمان بدون تنش محور اصلی سخنان وی است.

محور سخنان قالیباف در ۱۰ دقیقه دوم

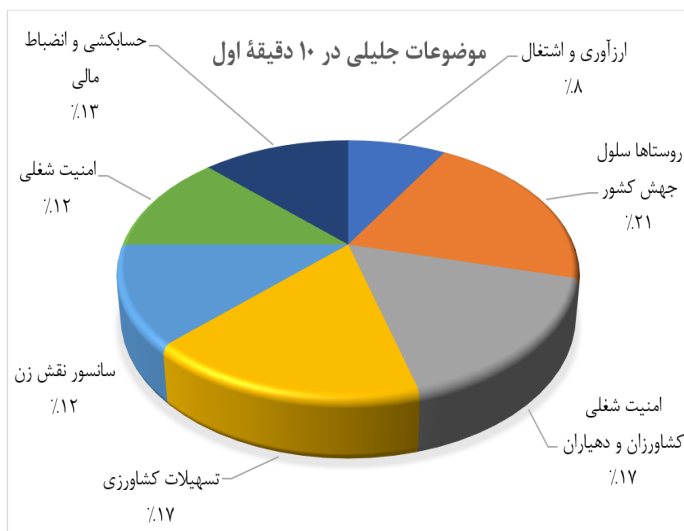
قالیباف در ۱۰ دقیقه دوم ابتدا بیشتر بهطور غیرمستقیم از نقش رئیس‌جمهور و سپس از سفره مردم و ایجاد سپر حمایت و رفاه کارت برای آنان و مشکل مسکن و طرح جهش مسکن میگوید. همچنین به مدیریت و کارآمدی اشاره دارد که ارجاعش به انتخاب رئیس‌جمهور است. او نیز به مشکلات روستاها و دهدهاریها و کمبود آب میپردازد و مشکل مسکن و طرح جهش مسکن و مسائل خودرو و امنیت غذایی و مسائلی که مردم درگیر آن هستند و البته نبود تنش، چالش و اختلاف و اصلاح از دورن.

قالیباف در جمع‌بندی میگوید شما به یک نفر رأی نمیدهید، به یک آینده رأی میدهید. او مشارکت را تمثال اقتدار و امنیت ملی میداند و مردم را با تصویری امیدبخش از آینده و آبادانی به مشارکت بیشتر ترغیب مینماید.

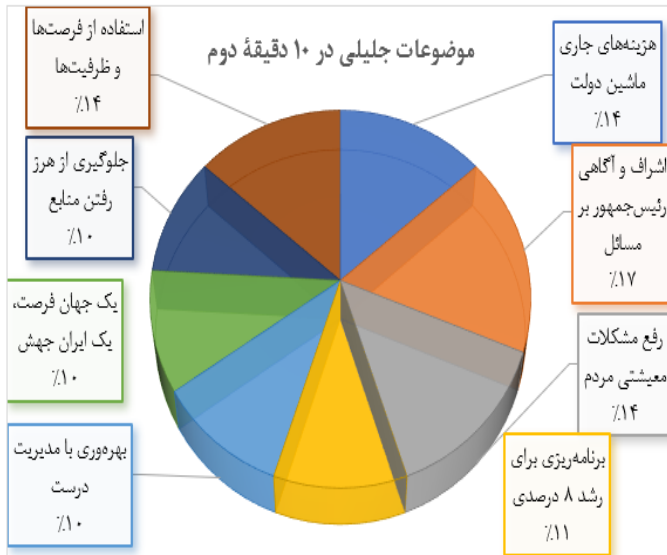
بررسی و تحلیل سخنان جلیلی در ارتباط با کارآمدسازی دولت

محور سخنان جلیلی در ۱۰ دقیقه اول

جلیلی در ۱۰ دقیقه اول دو اولویت اصلی را در برنامه خود محور کار میدانند؛ ارزآوری و اشتغال اما درباره موضوعات دیگری مثل گرانی و تورم هم ابراز نگرانی میکند. سپس به مسأله روستاها میپردازد و آن را سلول جهش میداند و به امنیت شغلی دهیاران و به تسهیلاتی برای کشاورزان، مثل وام، یارانه، عدم واردات همزمان و ... بیشترین توجه را دارد. همچنین بر این باور است که نقش زنان که مسؤلیتهای بر عهده دارند سانسور سیاسی شده است. او انضباط مالی و حسابکشی از دولت را نیز ضروری میدانند.

محور سخنان جلیلی در ۱۰ دقیقه دوم

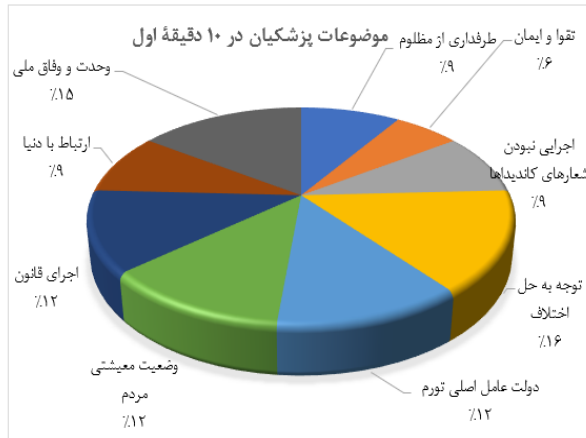

جلیلی در ۱۰ دقیقه دوم بر اشراف و آگاهی رئیس‌جمهور تأکید می‌کند. سپس می‌گوید ۸۰ بودجه صرف هزینه‌های جاری می‌شود. بخشنامه‌های متفاوتی که ماشین دولت صادر می‌کند هیچ مشکلی را از مردم حل نمی‌کند. از رفتارهای غلط و اقتصاد پیش‌بینی‌ناپذیر می‌گوید که مردم ضررش را تحمل می‌کنند. بهره‌وری را با مدیریت درست ممکن می‌شمارد.

جلیلی در جمع‌بندی به ستایش مردم و قدرت آنان می‌پردازد و استعداد و رضایت آنان. وظیفه دولت را خدمتگزاری میدانند به ویژه عزیزان اهل سنت و قومیت‌های مختلف. او به همزیستی اقوام و مذاهب و آرمانهای مشترک آنها می‌اندیشد. بر این باور است که به افق روشن و قله‌های آینده بنگریم و به حداقل‌ها اکتفا نکنیم هرچند برخی سیاهنمایی می‌کنند و بذر ناامیدی می‌افشانند.

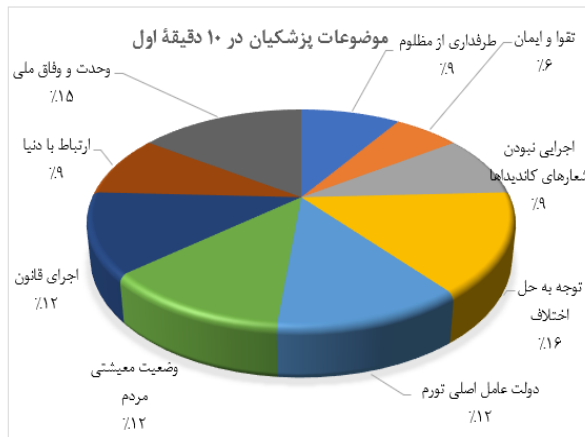
بررسی و تحلیل سخنان پزشک‌یان در ارتباط با کارآمدسازی دولت

محور سخنان پزشک‌یان در ۱۰ دقیقه اول

پزشکيان مشکل اصلی سياست را در ايران اختلافات و دعوای داخلی جناحهای سياسی بر سر قدرت میدانند و شکافی که بين ملت و دولت وجود دارد، او بر وجود کارشناس و کار کارشناسی بسیار تأکید میکند و مبنای توافق سياسی را نیز اخلاق سياسی میدانند. بر این باور است که باید نقدپذیری، شفافیت و پاسخگویی وجود داشته باشد. به آزادی بیان و رسانه اعتقاد دارد، بر مبارزه با فساد مصمم است و دولت و دوره جدیدی را در ايران نوید میدهد.

محور سخنان پزشکيان در ۱۰ دقيقه دوم

پزشکیان در ۱۰ دقیقه دوم باز بر وحدت و وفاق ملی و رفع اختلافات تأکید میکنند و اجرای قانون را مهم می‌پندارند؛ او معتقد است قانون وجود دارد ولی ما اجرا نمی‌کنیم. او می‌گوید از حق مظلوم دفاع خواهیم کرد و همینطور از محرومین و قشر آسیب‌پذیر. او دولت را عامل اصلی تورم میداند و مشکل را در مردم نمی‌بیند. همچنین برای پیشرفت ارتباط با دنیا را ضروری می‌پندارد.

در جمع‌بندی بر اخلاق سیاسی و پشتیبانی رهبری تأکید میکنند و می‌گویند: «من آمده‌ام تا با رعایت اخلاق سیاسی بالاخص پرهیز از دروغ فضای سوءظن و تهمت زدن به توافق‌سازی بین جناح‌های سیاسی و سطوح‌های مختلف بروکراسی برای حل مشکلات مردم تقدیر کن.» «در راس نظام سیاسی ما رهبری قرار گرفته است که پشتیبانی پیشرفت کشور، حامی عبور از مشکلات است، ایشان بن بست‌ها می‌شکند و سرمایه‌ای برای حل اختلافات است.»

جمع‌بندی

به‌طورکلی، موضوع محور مناظره پنجم «کارآمد سازی کشور» بود که دو بخش ذیل را شامل می‌شد:

بخش اول: اقدامات و مدت اجرا

بخش اول مناظره از کاندیداها این بود که «اولین اقدام دولت شما چیست و در چه مدت آن را اجرا می‌کنید؟»

قاضی‌زاده هاشمی چهارده اقدام اجرایی را به عنوان اقدامات اولیه دولت خود برشمرد و اعلام کرد ستاد پزشکیان در کنترل اعضای دولت روحانی است که با آشوب و خون جوانان، بنزین را گران کرد. شعارهای آقای قاضی‌زاده هاشمی نظیر حذف سربازی اجباری و شکل دادن سربازی حرفه‌ای، آزاد کردن واردات خودرو خارجی، رایگان کردن بنزین و دادن اعتبار یک میلیارد تومان برای ازدواج، نوآرانه و بدیع بود.

زاکانی مهمترین برنامه خود را پرداخت بیست میلیون تومان یارانه در قالب طلا، ارزان کردن بنزین به ۱۵۰۰ تومان، بسته جامع سلامت و بسته جامع امنیت غذایی عنوان کرد.

جلیلی دو برنامه اصلی خود را «ارز آوری» و «اشتغال» اعلام کرد که به شهید رئیسی این برنامه را داده و در دولت سیزدهم اجرایی شده است.

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳،
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

پورمحمدی مهمترین دغدغه بیش از ۷۳ درصد مردم کشور را اقتصاد دانست و با اهمیت دانستن تولید به عنوان زیر ساخت پیشرفت کشور و بورس به عنوان دماسنج اقتصاد که ۶۰ درصد این بازار در اختیار دولت است اشاره و عملکرد بورس در دولت سیزدهم را که کاملاً قفل شده را مورد انتقاد قرار داد.

قالیباف با برجسته کردن نقش دشمنان ایران که نمی‌خواهند کشور، افق روشن داشته باشد گفت باید در صحنه داخل اجماع کرد و تنش را کاهش داد. ایشان ریشه خسارت کرسنت و چای دیش را در ناکارآمدی دانست.

پزشکیان مهم ترین کار رئیس‌جمهور را، پاسخ دادن به این سوال دانست که «چرا مسئله‌ها حل نمی‌شود؟» وی گفت با این سطح از نزاع‌ها نظیر شکاف عمیق داخل ساختار سیاسی و شکاف دولت و ملت نمی‌توان مشکلات را حل کرد و باید شدت منازعات را کم کرد. ایشان با رویکرد متفاوت از دیگر کاندیداها گفت وعده بدون پشتوانه نمی‌دهم، دروغ نمی‌گویم، در عمرم از هیچ رانتی استفاده نخواهم کرد، برای کاهش شکاف درون حکومت ائتلاف‌سازی می‌کنم، به آزادی رسانه‌ها و توسعه باور دارم و به کار کارشناسی بها می‌دهم.

قاضی‌زاده هاشمی پزشکیان را روحانی دوم دانست و به شدت از عملکرد دولت روحانی انتقاد و حتی ریشه بی‌حجابی را در دولت روحانی اعلام کرد.

زاکانی دو برنامه خود را «پیشرفت و آبادانی کشور» و «بهبود زندگی مردم» دانست و گفت در سال اول مردم اجاره‌نشین را نجات خواهم داد و موضوع مسکن را به راحتی حل می‌کنم و درب منزل، کالا تحویل مردم خواهد شد و شعار جالب ایشان هر خانه یک کارخانه بود.

جلیلی با ارائه طرح‌ها و برنامه‌های اقتصادی خود بر ضرورت مشارکت تمامی افراد و گروه‌ها در روند تولید تاکید کرد و اعلام نمود که خواسته زنان سرپرست خانوار و زنان مناطق روستایی این است که دیده شوند.

پورمحمدی به موضوع دوم اقتصادی خود یعنی نظام اداری اشاره کرد و گفت با این نظام اداری راه به جایی نمی‌بریم و دولت الکترونیک و هوش مصنوعی را راه حل مقابله با ضعف نظام اداری موجود دانست.

قالیباف با اعلام اینکه اهل کارم و اهل تنش و دعوا نیستم گفت

مناظره ها و دعوای های سال ۸۸ و ۹۲ برای مردم نبود. ایشان گفت اگر رئیس جمهور شوم با آرامش طرح ها و برنامه های خود را با زمانبندی مشخص اجرا می کنم.

پزشکیان نوع دفاع خود از مردم را روشن دانست و گفت چهل سال است که دارید وعده می دهید ولی مشکلات و مسائل همچنان وجود دارد ایشان توصیه کرد که دست از اختلاف بردارید که اختلاف بمعنای نابودی کشور است.

بخش دوم: اولویت های دولت و زمانبندی برنامه ها

سوال این بخش این بود که با توجه به افکار و اولویت های تعیین شده از سوی مردم نظیر ۱-حل مشکل اقتصادی ۲- رفاه و آسایش عمومی ۳- رفع معضل بیکاری ۴- مبارزه با فساد ۵- بهبود روابط با کشور ها، برنامه شما برای این اولویت ها چیست و در چه برنامه زمانبندی آنها را اجرایی می کنید؟

قاضی زاده مهم ترین برنامه دولت خود را بالابردن رشد اقتصادی ۸ درصد و قدرتمند کردن تک تک خانوارها از طریق بازتولید ثروت و مهار تورم که با سرمایه گذاری ۲۰۰ میلیارد تومان امکان پذیر می شود ایشان سیاست درهای باز بر روی ایرانیان خارج از کشور را از برنامه های دولت خود اعلام کرد. زاکانی مهم ترین اولویت دولت خود را مقابله با فساد اقتصادی دانست و برنامه ها و طرح های اقتصادی را بیان کرد.

جلیلی مهم ترین مشکل دولت را ناهماهنگی بین بخش های مختلف دانست که باید با تجربه رئیس جمهور این ناهماهنگی مرتفع شود که برای ماه اول دولت ۲۵ حکم در این ارتباط آماده کرده ام که عملیاتی می کنم.

پورمحمدی به مدیریت و بنگاه های تامین اجتماعی و خارج کردن از دستورات تکلیفی دولت و واگذاری به صاحبان واقعی آنها اشاره کرد.

قالیباف طرح پنج فوریتی دولت خود از جمله برابرکردن میزان افزایش حقوق با تورم، دادن ۲۰۰متر زمین به خانواده های فاقد خانه، طرح خودرو، ایجاد دیوار شرقی و بالابردن رشد اقتصادی در چابهار اشاره کرد ایشان همچنین بر اصلاح و گسترش طرح های هادی روستا هم تاکید کرد.

سال سوم، شماره ۲،
پنجمی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳،
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

پزشکیان گفت ما هر نوع مداخله ای که انجام می‌دهیم باید به نفع مردم فقیر و محروم باشد ایشان بر شفافیت مسائل مالی و اقتصادی، جذب ۲۰۰ میلیارد دلاری برای رشد اقتصادی، اصلاح و کنترل روابط سیاسی و اقتصادی با دیگر کشورها پافشاری کرد.

قاضی‌زاده با انتقاد از پزشکیان و حامیانش اظهار نگرانی کرد که حامیان پزشکیان پس از شکست، مردم را دعوت به خیابان بکنند.

زاکانی با نقد مستقیم و غیر مستقیم پزشکیان، نقاط قوت و برجسته زندگی شخصی و کاری خود برشمرد و گفت من مشکلات ۳۰ ساله شهرداری تهران را حل کردم. پورمحمدی عمده برنامه خود را بر روی مبارزه با فساد متمرکز کرد.

قالیباف ضمن تاکید بر پرهیز از تنش گفت یک جایی باید وارد چالش بشویم و اجرای قانون را نیازمند یک مدیر قوی دانست وی بر اصلاح دستگاه‌های داخلی و در عرصه خارجی بر گسترش روابط با کشورها تاکید کرد.

پزشکیان گفت من عوام فریبی نمی‌کنم و همیشه در طرف مظلوم بوده‌ام وی خطاب به سایر کاندیداها گفت خیلی از وعده‌هایی که می‌دهید عملی نمی‌شود.

نتیجه‌گیری

قاضی‌زاده هاشمی در جمع بندی ضمن نقد شدید دولت روحانی گفت ما چاره‌ای جز ساختن کشور به سبک شهید رئیسی نداریم وی گفت صد راه دارم که آینده را روشن می‌کند.

زاکانی با نقد پزشکیان گفت که ایشان از گردن کلف‌ها دفاع می‌کند و با نام بردن از شهدا، برنامه خود را برای ایران سرفراز بیان کرد.

جلیلی با تمجید از نقش جایگاه مردم در اقتدار کشور تلاش کرد همه ملت ایران را در طرح‌ها و برنامه‌های خود دخیل و شریک نماید ایشان وظیفه دولت را تعامل و نه معامله عنوان کرد.

پورمحمدی در جمع بندی پایانی با بیانیه‌ای مفصل به نقد وضعیت موجود کشور و رفتاری دوگانه برخی افراد و با کنایه به جلیلی با تعبیر «یک جهان کم آگاهی و یک ایران فرصت به باد رفته» به شدت انتقاد کرد.

کرد.

قالیباف در یک بیانیه عملی و اجرایی مبتنی بر طرح‌ها و برنامه‌های خود، از مردم سوال کرد که مهم است که چه کسی رئیس جمهور می‌شود و اگر رئیس جمهور درست تصمیم بگیرد کارآمد نباشد توان اجماع سازی در کشور نداشته باشد مشکلات شما بیشتر می‌شود و ایشان از مردم خواست تردیدها را کنار بگذارند و برای آینده خود تصمیم بگیرند تا با افزایش مشارکت، اقتدار کشور ارتقا یابد وی بر ادامه دادن راه شهید رئیسی تاکید کرد.

پزشکیان طی بیانیه ای مفصل و مکتوب گفت آمده‌ام تا منزوی شدن و گوشه‌گیری کشور بر اثر تحریم‌ها را پایان دهم، من آمده‌ام با ترکیب قدرت نرم و سخت، ترکیب دیپلماسی و میدان، مذاکره و مقاومت و ترکیب همبستگی اجتماعی و قدرت دولت مردم را از تنگنای تحریم‌ها برهانم. ایشان بر اهمیت مفاهیمی نظیر محیط زیست، اصلاح زیرساخت‌های تولید و مصرف انرژی و رفع ناترازی‌ها، ارتقا سطح آموزش و بهداشت آحاد مردم، دادن آزادی عمل بیشتر به معلمان و اساتید، رفاه حداقلی برای بازنشستگان، ایجاد ثبات در کسب و کارها، احترام به تنوع قومی و مذهبی در ایران، رفع موانع دسترسی به اینترنت، احترام به زنان و دختران تاکید و گفت با پشتیبانی مردم ایران و کارشناسان کشور این پیشنهادها را عملی می‌کنم.

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳،
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

منابع

فارسی

اخوان کاظمی، بهرام. (۱۳۸۴). جمهوری اسلامی ایران و چالش کارآمدی. فصلنامه تخصصی مطالعات انقلاب اسلامی، ۱. تابستان. صص ۴۷-۱۳.

پرچمی، داود و جلالی، فاطمه. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر کارآمدی سیاسی دولت‌ها در منطقه غرب آسیا. فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، ۱۹ (۷۱).

حقیقی، مه‌ری، ابدی، سعیدرضا، عربیان، اصغر، جلالی، محمد. (۱۳۹۷). مؤلفه‌های کارآمدی دولت در نظام مالی کارآ و کاهش جرائم و تخلفات مالی در دستگاه‌های اجرایی. مجله دانش حسابرسی، ۱۸ (۷۲).

دین‌پرستی، فائز (۱۴۰۱). کارآمدی دولت فراتر از اندازه آن: بررسی روند تحول اندازه دولت در ایران از ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۹. فصلنامه دولت‌پژوهی، ۸ (۳۱)، ۹۳-۱۱۲.

رضائیان، علی. (۱۳۷۹). مبانی سازمان و مدیریت. تهران: انتشارات سمت.

شفیعی، احمد و نیک‌بین، عبدالعزیز. (۱۳۹۴). مؤلفه‌های کارآمدی نظام دینی در اندیشه مقام معظم رهبری. جستارهای سیاسی معاصر، ۶ (۱).

صبوری، ضیاء‌الدین. (۱۳۹۸). اعتبارسنجی کارآمدی رویکرد اعتدالی در سیاست خارجی ایران و راهبردهای منطقه‌ای دولت دوازدهم. فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل، ۹ (۳۵)، زمستان. ویژه‌نامه تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی.

عطار، سعید و کمالی‌زاده، محمد. (۱۳۹۷). کارآمدی به مثابه ظرفیت دولت؛ رهیافتی سیاسی به مفهوم کارآمدی. پژوهش سیاست نظری در رابطه با جمهوری اسلامی ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه رازی.

عطار، سعید و کمالی‌زاده، محمد. (۱۳۹۷). کارآمدی به مثابه ظرفیت دولت؛ رهیافتی سیاسی به مفهوم کارآمدی. دوفصلنامه علمی پژوهشی پژوهش سیاست نظری، ۲۳، ۲۶-۱.

فرج‌زاده، ثریا، ابراهیم‌پور، حبیب و عسگرنژاد نوری، باقر. (۱۴۰۰). تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر کارآمدی دولت با نقش واسطه‌ای کیفیت بوروکراسی. مجله حکمرانی و توسعه. دوره ۲. شماره ۱. بهار.

قبادی، خسرو. (۱۳۹۹). عوامل و موانع مؤثر بر نقش‌آفرینی نهادهای مدنی در کارآمدی دولت جمهوری اسلامی ایران. دوفصلنامه علمی «پژوهش سیاست نظری»، ۲۷، ۲۲-۱.

سال سوم، شماره ۲،
پیاپی ۸، پاییز و
زمستان ۱۴۰۳.
بررسی و تحلیل
کارآمدسازی
دولت از دیدگاه
کاندیداهای انتخابات
ریاست جمهوری:
بررسی موردی
مناظرات ۵ تیر
۱۴۰۳

قیوم اصغری، سپیده. (۱۳۹۵). دولت چابک و کارآمد. پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. الگوی پیشرفت. اردیبهشت.

کرامت، فرهاد. (۱۳۹۳). عناصر مشروعیت‌یابی در نظام‌های سیاسی و مردم‌سالاری دینی. مجله راهبرد، ۷۳ (۲۳).

معلمی، مژگان. (۱۳۹۶). تأثیر توانمندی و کارآمدی دولت‌های محلی بر اجرای سیاست تمرکززدایی. مجله اقتصاد تطبیقی. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. ۴ (۲)، ۹۹-۷۳.

موسوی، حسین و همکاران. (۱۳۹۷). تحلیلی بر کارآمدسازی نظام سیاسی در ایران با تکیه بر مطالعات و پژوهش‌های انجام شده. مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه.

نوروزی، محمد جواد. (۱۳۹۴). شاخص کارآمدی اسلام در بعد ساختاری نظام اسلامی، مجله معرفت سیاسی. ۷ (۱).

هیوز، آون. (۱۳۸۰). مدیریت دولتی نوین. ترجمه مهدی الوانی و همکاران. تهران. نشر مروارید.

یوسفی راد، مرتضی. (۱۴۰۰). کارآمدسازی دولت جمهوری اسلامی و پرسش‌های پیش رو در رویکرد تمدن‌سازی فلسفه سیاسی اسلامی. دوفصلنامه علمی مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی. ۴ (۲)، ۸-۵۷.